

INLOGGEN

GISTEREN 13:30

Topeconoom Stiglitz: red Europa, stop met de euro

45

JEAN WANNINGEN

De Amerikaanse econoom Joseph Stiglitz stelt in zijn nieuwste boek dat de euro als gemeenschappelijke munt is mislukt. Maar wat is dan het alternatief? Hoofdredacteur Eric Smit en redacteur Jean Wanningen spraken met Stiglitz.

De euro smoot niet alleen de Europese economie, de gemeenschappelijke munt dreigt het gehele Europese project om zeep te helpen. Dat is de harde boodschap van de Amerikaanse econoom Joseph Stiglitz. In zijn onlangs verschenen boek *De euro. Hoe de gemeenschappelijke munt de toekomst van Europa bedreigt* stelt hij dat de schade van doormodderen met de gemeenschappelijke munt aanzienlijk groter is dan ermee stoppen.

Dat zijn boek niet onopgemerkt is gebleven, is een understatement. Stiglitz maakt een grote tour door Europa en doet uiteraard ook Nederland aan. Hij ging vrijdag in debat met minister van Financiën — tevens voorzitter van de eurogroep — Jeroen

Dijsselbloem, sprak met politici, ging in conclaaf met economen en wordt als *guest of honor* onthaald op bijeenkomsten en borrels. Stiglitz is *hot*.

In het Amsterdamse Ambassade Hotel oogt Stiglitz echter als een beminnelijke opa, die zijn ideeën verpakt in begrijpelijke woorden, met een aangenaam *East Coast*-accent. Achter zijn aimabele voorkomen schuilt een scherpe geest die een pijnlijke boodschap heeft voor zijn Europese publiek: het is twee voor twaalf voor Europa. De euro is niet de oplossing voor de problemen waar de Europese economie in verkeert, maar de oorzaak. Wil de Europese Unie overleven, dan is het volgens Stiglitz onvermijdelijk dat de euro in zijn huidige vorm verdwijnt.

De euro is niet de oplossing voor de problemen waar de Europese economie in verkeert, maar de oorzaak

Het is een thema dat Stiglitz ook persoonlijk raakt. Hij zegt de Europese Unie te bewonderen. Stiglitz ziet de EU als een belangrijke drijvende kracht voor issues die voor de hele wereld van belang zijn, zoals mensenrechten, klimaatpolitiek en bescherming van de economisch zwakkeren in de vorm van sociale voorzieningen. De wereld is volgens hem op geen enkele manier gebaat bij een nog zwakkere Europese Unie, om over een uiteengespatte EU nog maar te zwijgen.

Stiglitz staat bekend als een progressief econoom. Zijn ideeën vinden echter niet alleen weerklank bij linkse partijen, maar juist ook bij nationalistische partijen die fel SHOUTS partij van Marine Le Pen, en Alternative für Deutschland nem op net snijla genesen. Hij heeft er gemengde gevoelens over, bekende hij in *NRC Handelsblad*, maar dat wil niet zeggen dat ze ongelijk hebben. 'Als de centrumpartijen zich niet snel realiseren dat de euro op deze manier gedoemd is tot falen, dan zullen mensen zoals Le Pen winnen.'

Maar hoe ziet zo'n toekomst zonder euro er concreet uit? Is het mogelijk om de weeffouten te herstellen, of doen we er beter aan ons verlies te nemen en radicaal met de munt te kappen? Eric Smit en Jean Wannings legden deze vraag aan Stiglitz voor in zijn Amsterdamse hotel.

Enkele jaren geleden was u nog uiterst positief over de euro. In uw paper uit 2014 'Can the euro be saved?' beantwoordde u die vraag met een duidelijk 'ja'. Wat is er

in die twee jaar gebeurd, dat u klaarlijk zo van gedachten bent veranderd?

‘Ik ben niet echt van gedachten veranderd. Ook toen gaf ik al aan wat het echte probleem is met de euro. Het is vooral de *structuur* van de eurozone die het probleem is. De euro als munt kan alleen gered worden als de structuur van de muntunie hervormd wordt. Dat wil zeggen: zorgen voor monetaire flexibiliteit binnen de eurozone. Als dat niet gebeurt, vormt de euro een bedreiging van de toekomst van Europa. Echter, de bereidheid om die hervorming door te voeren is een politieke kwestie.’

Wat is er dan nu zo urgent dat in 2014 kennelijk nog niet zo urgent was?

‘Het is nu duidelijk dat er sinds dat paper bijzonder weinig progressie is geboekt. Er is niet hervormd, de schuldenberg is niet aangepakt, de bankensector is onvoldoende gesaneerd en de problemen zijn sindsdien alleen maar groter geworden. De tijd verstreek en de depressie in bijvoorbeeld Griekenland werd dieper en dieper. Er moet nu echt wat gebeuren, en snel. Als de financiële markten het vertrouwen verliezen in de euro dan zal dat leiden tot een hoge kapitaalvlucht. Ze halen dan het geld weg uit zwakke eurolanden.’

‘Er is niet hervormd, de schuldenberg is niet aangepakt, de bankensector is onvoldoende gesaneerd’

SHOUTS

‘Ja, absoluut, de euro is een politiek project. De Europese politici gokten er op dat de euro 'Europa' dichter bij elkaar zou brengen, meer onderlinge solidariteit teweeg zou brengen en tot meer integratie zou leiden. Maar de euro heeft er juist voor gezorgd dat de landen verder van elkaar af zijn komen te staan. De onvolkomen Europese instituties hebben voor divergentie gezorgd, in plaats van convergentie. Zowel binnen de landen zelf als tussen de verschillende eurolanden. En nu, in 2016, zien we zowel in Amerika als in Europa dat velen zich de gevaren realiseren van de gehanteerde economische systemen [Stiglitz duidt hierbij op wat hij het neoliberalisme noemt, red.]. De Brexit is een goed voorbeeld hiervan: de Britten willen niet bij dit Europa horen.’

Na een lange voorbereidingsperiode, die begon op Nederlandse bodem met het Verdrag van Maastricht (1992), werd de gemeenschappelijke munt euro ingevoerd. Eerst giraal, in 1999, en daarna chartaal, in 2002. Aanvankelijk leek de munt een

LEES VERDER

Veel mensen zijn bijzonder teleurgesteld over wat de euro heeft opgeleverd en ook over het democratisch tekort in Brussel. Hoe kunnen we die woede en die onvrede wegnemen en het vertrouwen herstellen? Mensen geloven niet in uw oplossing van méér Europa.

‘Dat is inderdaad een probleem. Er bestaat een Amerikaanse uitdrukking voor: *get yourself into a pickle* [jezelf in een lastig parket brengen, red]. De hoop was destijds dat Europa sneller zou groeien door een gemeenschappelijke munt te voeren, maar dat was een echte gok. In mijn boek laat ik zien dat Plan A [verdere politieke integratie, red.] beter is dan een amicale scheiding, maar daarvoor is wel politieke wil nodig.’

Maar als de volken van Europa geen verdere politieke integratie willen, is het dan niet beter om een Plan B te hebben?

‘Ja, maar dat is nog niet hetzelfde als zeggen dat het ook gebeurt. Ik denk dat met

SHOUTS

Is het niet naïef om te veronderstellen dat de Duitse en Nederlandse belastingbetalers bereid zijn om eeuwig te betalen voor Zuid-Europa?

‘Uiteindelijk zijn ook jullie beter af. Vergeet niet dat de kosten van het opbreken van de euro enorm hoog zullen zijn. Ja, de werkloosheid is nu schrikbarend hoog in Zuid-Europa, maar in de jaren '90 was die juist hoog in Duitsland. Het ligt er dus maar net aan naar welke periode je kijkt.’

FTM interviewt Stiglitz.

Stiglitz wijst er vervolgens op dat er ook in de Verenigde Staten staten zijn die

SHOUTS

vormen, maar hij ziet geen enkele economische reden waarom een dergelijke permanente transfer niet ook in Europa mogelijk zou zijn. Wel noemt hij een politieke reden: Duitsland wil het niet. En ook in een Europa van meerdere snelheden [sommige landen voeren de euro wel, andere niet, red.] moet de ambitie blijven bestaan om tot een meer geïntegreerde Unie te komen, aldus de Amerikaan. Om aan de economische impasse van dit moment een einde te maken, zou een flexibele euro ingevoerd moeten worden.

Maar hoe flexibel is die euro van u dan? Ik moest direct denken aan 'de slang in de tunnel' en het oude EMS.

'Nee, die 'slang' was veel strikter in zijn beperkingen van wisselkoersfluctuaties. Mijn voorstel houdt niet één systeem in maar meerdere. Die flexibele euro kan voor één

land ingevoerd worden, bijvoorbeeld Griekenland, maar beter is nog drie of vier verschillende groepen landen, bijvoorbeeld een Nederduitse euro naast een Zuid-Europese. Het uiteindelijke doel is dat er een voor alle landen werkbare oplossing komt voor een verdere integratie.'

En wie managet al die euro's dan? De ECB?

'Nee, je hebt dan een aparte noordelijke en zuidelijke centrale bank nodig voor die specifieke euro's in die landen. En er zijn dan natuurlijk ook verschillen in rentebeleid nodig in die respectievelijke valutagebieden. En er is nog iets. We spreken vaak over economische divergentie, maar in Europa is tevens sprake van politieke divergentie. Niet alle landen zijn het eens over het te voeren beleid en de richting waarin Europa moet of zou moeten bewegen. De grote fout is dat er een groep landen is die zegt dat bezuinigen het antwoord op de crisislanden is, en een andere groep die zegt van niet. Maar om een muntunie te laten slagen heb je één beleid nodig.'

'Het doel is dat er een voor alle landen werkbare oplossing komt voor een verdere integratie'

Maar dat hebben we toch? Alle eurolanden hebben zich gecommitteerd aan het Stabiliteits- en Groeipact, dat notabene de basis was voor de invoering van de euro.

SHOUTS

Maar als het SGP de basis is voor de euro en het blijkt niet te werken, wat is dan de logische conclusie?

'Men moet zich realiseren dat de euro is ontstaan in een bepaalde tijdgeest. De Berlijnse muur was gevallen en de wens om tot een grotere Europese eenheid te komen was hoog. De gedachte was dat een eenheidsmunt daar in hoge mate aan zou bijdragen, maar de politici hebben zich vergist. Er waren natuurlijk ook andere mogelijkheden geweest, maar de Duitsers zeiden: alleen deze regels leiden tot een welvarender Europa en een stabiele munt. Het is nu overduidelijk gebleken dat die SGP-regels niet werken. Maar in plaats van dat te erkennen, zeggen de Duitsers tegen de probleemlanden: "u moet harder uw best doen".'

Maar u zegt in uw boek ook, en ik citeer: ‘The departure of Germany and The Netherlands would be an easier way to bring Europe back to health.’ Waarom kiest u niet voor die optie?

‘Dat vind ik de beste oplossing. Het zou de minste wanordelijkheid opleveren, maar ik beseft dat het politiek onhaalbaar is. De Fransen zullen dat nooit accepteren.’

WIE IS JOSEPH STIGLITZ?

Joseph Eugene Stiglitz (9 februari 1943) is een Amerikaans econoom, auteur en in 2001 winnaar van de Prijs van de Zweedse Rijksbank voor economie. Hij is een van de bekendste economen in de wereld en heeft naast zijn wetenschappelijke werk ook een aantal boeken voor een algemeen publiek geschreven. Hij is met name bekend om zijn kritische standpunten over globalisering en over internationale organisaties als het Internationaal Monetair Fonds. Stiglitz heeft belangrijke posten bekleed onder president Bill Clinton, als lid (1993-95) en later voorzitter (1995-97) van de Council of Economic Advisers, en later bij de Wereldbank (1997-2000), onder meer als *Senior vice president* en *Chief Economist*. Momenteel geeft Stiglitz les aan Columbia University in New York, Verenigde Staten.

Joseph Stiglitz on the Euro - John Adams Institute

SHOUTS

Joseph Stiglitz in debat met Jeroen Dijsselbloem over de euro bij het John Adams Institute op 30 september in Amsterdam.

 Niet goed? Vraag je € 0,29 terug.

Powered by Blendle

Ingelogd met meijers.hans@gmail.com ▼

[EURO](#) [EUROZONE](#) [EUROPESE UNIE](#) [JOSEPH STIGLITZ](#)

GERELATEERDE ARTIKELEN

28 SEPTEMBER 08:00

Wie de woede van burgers niet snapt heeft een plaat voor z'n kop

22 SEPTEMBER 08:00

De euro: zelfs Joseph Stiglitz zoekt de nooduitgang

21 SEPTEMBER 10:00

Ook met de kennis van toen lagen europroblemen voor de hand

SHOUTS

45 REACTIES

OM EEN REACTIE TE PLAATSEN MOET JE LID ZIJN [INLOGGEN](#)

PLATFORM VOOR ONDERZOEKSJOURNALISTIEK

Op de hoogte blijven van ons belangrijkste nieuws?
Meld je aan voor de wekelijkse nieuwsbrief:

[OVER FTM](#) [AUTEURS](#) [VOORWAARDEN](#) [VEELGESTELDE VRAGEN](#)

TIP DE REDACTIE

Website door:

Hosting door:

SHOUTS